

צדי נסתרי - כשמו מן בוא

זול מני - מולד מפרץ, קב נחמן, הקלני, וכס מנונים הילוס

זה ענה גילו אל ליילתי הילאני - שני אהבה בעשיות

פויליש

ה. הילוס המוזיקאלי - בלונה ובמיון

מקצת 23 היסטוריה, מוסלם אנוכיס, אצנים, אלכסלדיה

שני אספי בתי"ם

של א. מ'אניא

Poish^{*}

BY DER NISTER

1 -

A wedding... the poish is about to begin... the old grandfather, the righteous man, is with the bride... the crowd has made a circle and stands and waits... but here is the grandfather! An old Jew. The curl-grey holy-pure beard, which emerges around the cheeks, rests peacefully on his chest and descends like the hand of an unimpeachable witness placed on his unimpeachable heart, meaning: for this heart am I responsible;—Like an out-growth of holiness... assured and peaceful, just barely touching one another, the white hairs lie on his chest, just as if they were ready at any moment to give account of their purity and holiness. And when his pure hand wanders through them, they gather together with childlike pride—they give themselves to the hand, as if they wanted to boast before the whole body: how important we are...

His pure youth, clothed in a clean robe of fine old age, but yet old age, with a slight contempt-smile on his lips, stands and looks peacefully out through his eyes. His eyes look openheartedly, softly-softly; and when they catch sight of something childlike-laughable, their old-age-curtain is pulled off, and a pure little Torah, a sun-smile appears on them, and laughter—a little brook, which has just now emerged into God's world, streams, streams over the white beard, flows quietly and spreads wide, wider, clearer—it comes up to the temples, up to the forehead, the little wrinkles dissolve, forget themselves and smile and smile... Counted, weighed and measured are the grandfather's steps, yet how free and at home he feels with the ground: old and loyal brothers...

The grandfather has approached the bride. Softly, without words he extends to her an end of his red handkerchief. The bride—a gentle lily that had just opened for the first time at dawn, but does not yet know, that she is, and if so, then what,—suddenly,—she knows not from where, an enveloping warmth, terrifying but sensual, comes to her. She gives herself up to it, takes it in and subdues

*A wedding dance.

1/2nth-in-old-eye

5. נמליל עיני

המחנה = 1/2

בלאניא

ולאניא

ולאניא

עניי = איון קצות

חיוך = מורה

התנה... יוצאים בפוליש... יוצא הסבא הקן, הצדיק, עם הכלה... הקהל שיגלו עיגול ועומדים ומחכים... הנה הנה הסבא! יהודי איש-זקן. חוקן אסור-שיבה, (בחצת-קדוש) העוטר את לחייו (נח-נח) על חזה ומשתרבב, דומה, ידו של עד כשר הוטלה על לב כשר, (כסבור): ללב הזה אני ערב;— דומה, חטיבה של קדושה עולה וצומחת... דומם ובטח, (נונעית-לא-נונעית) אחת ברעותה, מוטלות לו על לבו השערות הלבנות. כאילו מוכנות היו בכל רגע ורגע ליתן דרך-וחשבון על צניעות וטהרה, ובעבור ידו הטהורה עליהן, מתכנסות הן (בוזהרה תינוקית ובהתחסאות תינוקית) מצייתות הן ליד וכאילו התיימרו בפני הגוף כולן: עד-מה חשובות אנחנו...

נשורי הסהורים עטרים איצטלית טהורה של זיקנה טובה ועם זאת של זיקנה, בקמצץ חיוך של ביטול על שפתיים— עומדים וצופים כמנחה מבעד ללפנים ועיניו מביטות גלויות-לב, רכרכות; ובראותן משהו של ילדות ושל שחוק, נפשל מעליהן פרובית-הזיקנה, ובת-חורה טהורה, בת-חיוך של חמה גלוית עליהן, ובת צחוק— פעי מבע, אשר אך עתה גלה בעולם-יה, (זהר ונהל) על זקני הלבן, (שוטף דומם ופרשט ומרחיב, מרחיב ומצהיר) מיע עד הצדעים, עד המצח, הקמטמים נמוגים, (משתכחים ומחייכים ומחייכים) (ספורות, שקולות ומדודות הן פסיעותיו של סבא) אך עד-מה בן-חורין ובן-בית הוא חש את עצמו עם האדמה: אחים ורעים מקדם...

הסבא ניגש ובא אל הכלה. דומם ובלא-הגה קצה-מטפחתו האדומה לה הגיש הכלה—חבצלת עדינה, אשר אך עתה, בבוקר השכם, לראשונה נפתחה, אולם אינה יודעת עדיין כי הנה, ואם כן, מה בכך—ופתאום,— לא תדע, מצד-מה הגיעתה (המימות המימה) מקראה, אך קוסמת. היא נכנעת לה וכובשתה ורודה בה... הכלה,—בושה במתיקות, מהסת כצניעות-בְּתוּלִים ואוחזת בקצה-המטפחת. הנה נכנסה עם הסבא בחלל העיגול

1

2

3

* פויליש - דיקוד עם הנוגע בחזנות

ס'מביליא. שלשה המקומות
חוק חיון אצנים

הנה סגור במלכותו - פן מפלא, מופיע כמאנו פן - מעולם ברג יגו סגור - מעלה סיוות הנשלה בדין הדורנות
'נ'קא - בן ג' ים המנונה סגור טיתכמים פוטמים איתו בבית אמו בגינת אבותיהן עם, ומתפוסס פוג מרגלה בבגד סנ, הנולה איהם בחבמה
כדיה, מפינתא - מלוי רבני - מעלה גת מטס המנונה - בן-טן

it...The bride, sweetly bashful, hesitates girlish-modestly and picks up an end of the handkerchief. Now she has entered with her grandfather into the middle of the broadened circle...With her pious shy little laugh she admits before everyone that she...knows...The crowd breathes heavily. And a round circle of eyes, the hearts of the crowd penetrated and joined the circle of the grandfather's and the bride's steps. The grandfather, stepping back as far as the handkerchief would permit, has moved away from the bride and raised his eyes begin, pure child of mine...The bride declines without words: no, grandpa, you begin... and the grandfather, one hand holding the handkerchief, the other on his heart, makes a sudden move...with all the waiting hearts, and puts his foot on the ground...waits a while, lowers his eyes to his feet, as though hesitating, holds back, then raises them to the ceiling together with the eyes of those waiting, hides them there in a point, leaves them there, and all alone—without eyes, begins to dance....

-And the flute led and wove and spread silk pathways. The fiddle stretched blue canopies overhead. The clarinet sent a waft of wind over them, billowed them up, crying and wailing. The flute led them over a forest and the clarinet drove together forest-birds. A chirping, a fluttering of wings... and the fiddle draws further, further, and with sweet words lures the birds down below, to itself, to itself... and the flute led... they were in an abyss—a deep abyss, a deeper abyss, they began to walk on fluffy white-blinding clouds—soft clouds, softer clouds, they entered into blue heavens—high heaven, higher heaven... music quietly, earnestly, clothed in white Holy-of-Holies-mantillas, carried white wedding-candles, their little flames telling secrets to each other with the hidden meaning of the silence of the procession. Suddenly... the flute was carried away, away, stopped and disappeared. Mute eyes waited for it. But soon it came back, as though from under the earth, and in its coattails it brought back Garden of Eden scents... they approached the border of a new world... the trumpet in that world announced: we are waiting... we are waiting... let the gates open! Let us come in! Let us enter!—And the gates did indeed open.

And they arrived in that certain eternal apple-field... There the air is so pure, even little children and young maidens hadn't breathed of it... Not even the eye of a single tsadik had beheld the roses and the lilies there... Come hear, come see!... There sits the Old Man. He tells the eternal child, the only child of the Divine Presence, old, old tales of the Garden of Eden. He tells and relates the conversations which the hidden field-wells have among themselves... sh... Come hear the ever-eternal song of the "faithful shepherd" with his sister-bride.

-Tell me then, you whom my flesh loves, where do you graze your sheep by day? Where do you rest afterwards? Why should I have to huddle with the flocks of your friends?...
-If you, the most beautiful of all women, wish to know—follow in the footsteps of the sheep, graze your goats by the tents of the shepherds....

a) Music

b) Zohar

c) Song of Song

המורחב... בבת-צחוקה, צחוק יראה ובושה, היא מודה לעין-כל כי היא... ידעתי... הקהל נשם בכבודות. וגלגל עינים עטל, לבבות-הקהל התכווצו ולמעגל הפסיעות של הכלה והסבא נצמדו. הסבא, כשיעור אורכה של מט-סחת. מעם הכלה ניסוט ועיניו בה זקף: החילי, ילדתי הכשרה... הכלה משיבה לו בהתחנה בלא-הגה: לא, סבא רחמים, תחל אתה... והסבא, בהדאחו בידו אחת במטפחת, ובהניחו על לבו ידו האחרת, בבת אחת עקר רגל... מכל הלבבות המחכים, וניצב והציבה ארצה... המתין רגע, השפיל עיניו לרגליו, כמהסס, נמלך בדעתו. אחר-כך זקפן, כאחת עם עיני המח-פנים, לתקרה, ההביאן בנקודה שם, השקנן, ובעצמו - בלא-עיניים, פתח והלך...

והחליל הוליך וארגו וריפד משעולי-מש. הכינור משך מעל הראשים והופות-תכלת. הקלרניט שלח בהן בת-רוח והיא נפנתה, נושבה ומשב-שבת. החליל הוליך מעל יער והקלרניט העז צפרי-יער. הנה נשמע דכי צף-צוף, המולת כנפופים... והכינור מושך, מושך והולך, ובדיבורים ערבים הוא מפתח את הצפרים כלפי מטה, אליו... ו החליל הוליך... היו בתזוזות. - תהום-מעמקים לפנים מעמקים, התחילו פוסעים על פלד-מת עננים צהורים-בוהקים - עננים לרוך, לרוך לפנים רוף, נכנסו תוך שמי-תכלת - שמים לרוב, שמים לרום על גב רום... הכלחמר בדממה, בחומרה, לבושים אדרות קדש-קדשים לבנות, נשאו נרות-חופה לבנים, בלהביהם הסתודדו עם מוימת-הסתר של שתיקת-הדממה אשר להולכים. פתאום... והחליל השתפך מתלעלע, ניתק ואבד. עיניים אילמות חיכו לו. עדר-מהרה חזר, כמתחת לאדמה, ובכנסו הביא ריחות נן-עדן... לנבול של פולם חדש הניעו... החצוצרה לתוך העולם ההוא הכריזה: כבר מחכים... כבר מחכים... ייסתחו השערים! למען נבואה! למען נאקיה! - והשערים נפתחו.

ובאו לשדה-עולם חקל-תפוחין... שם סהור האויר, אפילו עוללים ונערות רכות לא נשמו בו... הורדים והחבצלות שם לא שופם אף אישוט של צדיק... תא שמע, תא חזא: שם יושב ההוא סבא, מספר לתינוק ער-נצה, בנה יחידה של השכינה, יוקא דשכינתא, מעשיות-גן-עדן קדומות, קדומות, מספר ומוסר השיחות אשר ישחו בניהן בארות-השדה הנסתרות שם... הס... בוא שמע את השיר, שיר נצח-נצחים, אשר לרעיא מהימנא ואחותו כלה... - 'תגידה לי, שאהבה נפשי, איכה תרעה, איכה תרביץ בצהרים? שלמה אהיה כעוטיה על עדרי חבריך?...
- אם לא תדעי לך, היפה בנושם - צאי לך בעקבי הצאן, ורעי את גדיותיך על משכנת הרועים...

דוק

synesthesia

191

10/5 2

ש' הא'ים

5, 10

10, 10

dokki-dashiq
וזהו

הנה סגור במלכותו - פן מפלא, מופיע כמאנו פן - מעולם ברג יגו סגור - מעלה סיוות הנשלה בדין הדורנות

It is dawn. . . . And the young shepherd's head is full of night-dew, his curls are still damp with night-mist . . . he stands outside the door of his beloved sister-bride—"Open, my love, open . . . Come, arise . . . the nightshadows have fled . . . outside it is day. . . . Come, my love, let us descend to the vineyards, let us see if the vines are blooming, if perhaps the pomegranates are in blossom . . . there, there will I give you my love" . . . — . . . — And the beloved bride answers him: I sleep, but my heart is awake. . . . I have just removed my clothes but I will put them on right away. . . . I have just now washed my feet, so come, come to the spice-gardens, to pick peaches and fresh roses in the green gardens. . . . Come, my love, there on the field, on that free field, under the apple tree. . . . there will we lie down together . . . your left hand under my body, you will look in my dove-eyes and kiss my moist lips . . . and with your right hand you will embrace me . . . there I will give you my young there I will give you my soft fresh breasts and my feverish love . . . # . . . Fiddle and flute were carried away in a sensual juicy kiss, entered under a heavy-branched tree and young-passionately breathed the breast of union—and the heavy-branched tree covers and silences . . . — . . . —

breath

-7-

The bride stopped . . . and the grandfather tore himself away from his earth-thread and entered into heaven—away, away . . . — . . . —

The people came to themselves, exchanged glances, and all believed the same thing and wanted to say: Oh, how holy! Oh, how holy!

The bride began her dance, smiling. The grandfather smiled with her and danced with her. The crowd smiled and glowed innocently . . . and they linked arms and began to move. From the circle emerged all the relatives, old grandmothers, aunts from both sides, in pairs; they kissed, hugged each other, then separated, and looking at each other, put their hands on their hips, joyously and heartfully. Filled with freedom and joy, looking into each other's eyes, they set off in a dance, and whole-heartedly clapped: pure, pure, holy, holy . . . and a couple from this side dances and claps: pure, pure, . . . and a couple from the other side—holy, holy . . .

Translated by the Harvard Hillel Yiddish Class of Professor Robert Szulkin: David Brandon, Steve Goldin, Jon Levenson, Henry Rabinowitz, and Michael Stanislawski. DER NISTER is the pseudonym of Pinkhas Pinye Kahanovitch (1884-1950). Der Nister means "the hidden one," a reference to Kahanovitch's hassidic interests. He was born in Berdichev in the Ukraine and was strongly influenced by the Bratslaver hasidim. Many of his works were attacked by the Yiddish Proletarian critics who condemned his symbolism and called his works reactionary. The second volume of his great novel, the *Mashber Family*, had to be published in New York. He was arrested during the liquidation of Yiddish culture and died in a camp hospital in 1950.

שחר... וראש הרועה הצעיר נמלא טל לילה, קווצותיו ערוך רטובות מר-סיסי לילה... יעמוד מאחורי פתח אהובתו אהותו כלה—(פתחי, רעייתי, פתחי לי... קומי... צללי לילה חלפו... הבוקר אור... בואי, רעייתי, נרד לכרמים, נראה הפרחה הגפן, הנצו שם רימונים... שם, שם אתן דודי לך)... —... — רעייתי כלה תענה לו: (אני ישנה, ולבי ער... פססתי אך עתה את שמלותי, אפס עד-מהרה אלבשן... רחצתי אך עתה את רגלי, אך - בוא - בוא שמה, לערוגות הבושם, ללקוט בגנים אפרסקים וששנים רעננות... בוא, דודי, לשדה, מתחת לתפוח... שם נשכב... שמאלך תחת לראשי רמינך תחבקני... שם אתנך שדי הרכות ועסיס אהבתי הצעירה... //... וכיעור וחליל השתפכו בנשיקת בשר ועסיס, צנחו מתחת עץ רענן ובתאוות נעורים נשמו נשימת ייחוד - והעץ הרענן מאטיל ומשתיק... — . . . —

6

הכלה ניצבה ועמדה... והסבא ניתק מחוט האדמה והפליג השמימה - הפלג הפלג... — הקהל התאוששו, הביטו כדיר-רגע זה בזה והכל מחשבתם אחת וביקשו לומר: אהה, מה קדוש! אהה, מה קדוש! הכלה מחייכת הפליגה לתוך מחולה. הסבא זייד כמותה ורקד כמותה. הקהל חיכו בסהרה והאירו... והעיגל הותרה שרשרתו והרהיט. ריצאו מתוך העיגל מחותנות, סבתות וקנותות, דודות משני הצדדים צמדדים צמדדים, התנשקו, התחבקו, ואחרי כן התפוררו, ובהביטן זו כנגד זו, הניחו ידיהן על הכתפיים בטוב לב ונתת. ובהביטן במלוא שלוה וששון זו בעיני זו, נגרפו לתוך המחול, ומחאו ברצון וששון: כשר כשר, טהור, טהור... וצמד מצד זה וצמד מצד זה: טהור, טהור... וצמד מצד זה - כשר כשר...

7

מחוי

-62-

33 סתרי, הנצי והג"ה, תרמ"א, ז' 30

(יבולת, 1963)

הסבא = אלה המסוות ממין גויי צד זניקו צמחי בסוף
- נסיון לתאגיד אגוס במחנה מסוות
- אנסקי נרצח מיקודים בלש